

Lev ett gott liv i harmoni, lev efter buen vivir

De andinska urfolkens livsfilosofi, buen vivir, innebär att leva i harmoni med sin omgivning. Att respektera både människor, djur och natur och att ta beslut som innebär det bästa för alla. En utopi kan tyckas, men för de andinska urfolken är det ett sätt att leva och de senaste åren har konceptet fått allt större spridning i Latinamerika.

Text: Lisa Karlsson. Foto: Anna Nylander och Oscar Barajas

NICARAGUA. Rodolfo Magne, Latinamerikagruppernas koordinatör i Managua, Nicaragua, beskriver buen vivir som ett sätt att känna och se livet i sin helhet, som en del av en gemenskap.

– Buen vivir är som ett ljus vid stigens slut som vi strävar efter, något vi bygger på och bidrar till under hela livet. Det är inte ett färdigt koncept, ingen utvecklingsmodell, ingen lösning, utan det är och kommer alltid att vara en gemensam process som vi närmar oss i takt med att vi blir bättre människor, säger han.

Enligt de andinska urfolkens kosmvision är allting viktigt. Det finns inte någon eller något som är mindre viktigt eller mer viktigt än något annat. Därför måste allting omkring oss respekteras.

– När vi tänker och känner att vi är del av en helhet förstår vi att allting i våra liv har en mening. Ibland är det svårt att förstå varför en sak eller en händelse har en mening genom en rent logisk analys, men den tvekan kan hjälpa oss att känna och respektera moder jord.

Just respekten för moder jord är mycket viktig enligt buen vivir. Att odla med vördnad, utan gifter och utan att utarma jorden. Detta ger även maten en viktig plats i konceptet buen vivir. Inte bara som ett materiellt ting eller föda, utan även njutningen det innebär att äta något gott, färgerna, formerna och vetskapen om vilka möjligheter vi har att odla våra livsmedel.

– Det handlar inte om att ha pengar för att kunna

köpa mat. Det handlar om arbetet som ligger bakom produktionen av vår mat. Om vi har mat eller ej beror på våra ansträngningar att odla och på vad moder jord ger oss. Vissa år är skörden stor, vissa liten. Det är en naturlig cykel som vi människor inte förstår, men som gör att matsuveränitet, att ha kontroll över matproduktionen och vara självförsörjande, är en viktig del i strävan efter buen vivir.

Rodolfo Magne är 54 år, han är född i Oruro, Bolivia och har sina rötter i ayamarakulturen. Sedan flera år har han arbetat med jordbruksfrågor både i Bolivia och i Sverige. Nu är han Latinamerikagruppernas koordinatör i Nicaragua.

Dagens syn på miljön och miljöfrågor baseras i många fall på naturens ekonomiska värde med människans välbefinnande i centrum. Det gör att vi skiljer på människan och värnandet om naturen. Enligt buen vivir komplementerar istället människan och naturen varandra.

Att inte se naturen som en källa till inkomst utan snarare som en källa till liv förändrar även det ekonomiska tänket i stort.

– Inom jordbruket innebär detta att odla varierat och tillräckligt för att mätta både människors magar och spirituella och rituella behov. Detta i motsats till det industriella, mono-

kulturella jordbruket som framför allt har fokus på ökad produktion och vinst – utan att ta hänsyn till varken hur det påverkar moder jord eller människan.

Vad tycker du att människor i Sverige som vill leva efter buen vivir ska tänka på i vardagen?

– Det svenska konsumtionssamhället gör att många mest tänker på sig själva. Livet har rationaliserats bort och vi vill ha en förklaring till allt. Buen vivir är inget recept mot detta, för att närma sig buen vivir måste människorna i Sverige först och främst göra en kritisk analys av sig själva och sitt samhälle och sedan tillsammans mobilisera sig och börja bygga nya livsstilar som inte bara tillfredsställer materiella behov utan även spirituella. Folk bör börja värdesätta sin omgivning, lära sig att leva tillsammans med och känna naturen på ett mer holistiskt sätt, och inte bara se naturen som en resurs. Ingenting har ett enskilt värde, allting har ett komplement, allting har en mening. **R**

Fakta | Buen vivir – livsfilosofin från urfolken i Anderna

Begreppet är samtidigt ett politiskt alternativ som ifrågasätter det nuvarande utvecklingsparadigmet, som anses överdrivet fokuserat på ekonomisk tillväxt och som innebär förödande konsekvenser för miljö och människor. Buen vivir betyder istället välfärd i vidare bemärkelse, där

medborgarnas sociala, kulturella och andliga behov erkänns, samtidigt som naturen respekteras. Beslut ska tas i konsensus och olika folkgruppers tro och sätt att leva ska respekteras. Buen vivir benämns även suma qamaña (aymara) och sumak kawsay (quechua).

”Buen vivir är som ett ljus vid stigens slut som vi strävar efter.”

Rodolfo Magne

Nyckelbegrepp enligt buen vivir

Komplementaritet
Allt och alla är komplement till något/någon annan.

Reciprocitet
Ömsesidighet både gentemot andra och gentemot naturen.

Avkolonialisering Den reflektion som måste göras för att en ska hitta tillbaka till sina värderingar och sitt ursprung och göra sig av med oönskade värderingar som påtvingats genom kolonialismen, men även genom antropocentrismen, patriarkatet, rasismen, materialismen och kapitalismen.

Plurinationell stat
En stat där flera folkslag lever tillsammans sida vid sida, och där alla olika folk är erkända, respekterade och tillåts leva i autonomi.